

Deiseb P-05-928: Cael gwared ar y geiriau sy'n hyrwyddo adfer adnoddau olew a nwy o Gynllun Morol Cenedlaethol Cymru

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Ionawr 2020
Petitions Committee | 7 January 2020

Cyfeirnod: RS19/11116-4

Rhif y ddeiseb: P-05-928

Teitl y ddeiseb: Cael gwared ar y geiriau sy'n hyrwyddo adfer adnoddau olew a nwy o Gynllun Morol Cenedlaethol Cymru

Geiriad y ddeiseb: Gan fod eich Llywodraeth bellach wedi datgan argyfwng hinsawdd, gofynnwn y dylid cael gwared ar y geiriau hyn o'r Cynllun Morol drafft: "manteisio i'r graddau mwyaf posibl yn economaidd ar ddatblygu ac adfer adnoddau olew a nwy'r DU er mwyn darparu cyflenwad diogel a dibynadwy o danwyddau ffosil i fusnesau a defnyddwyr yng Nghymru a'r DU".

1. Cyflwyniad

Ar 7 Rhagfyr 2017 lansiodd Llywodraeth Cymru ymgyngoriad ar Gynllun Morol Cenedlaethol Cymru drafft. Cafwyd 86 o ymatebion i'r ymgynghoriad. Cyhoeddwyd crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad hwn ym mis Gorffennaf 2018. Cafodd y cynllun a fabwysiadwyd ei gyhoeddi ar 12 Tachwedd 2019, ochr yn ochr â sawl dogfen arall, gan gynnwys dogfen yn crynhoi'r newidiadau a wnaed.

Un o swyddogaethau allweddol y cynllun morol yw nodi'r polisiau sydd wedi'u llunio ar gyfer datblygu ardal y cynllun morol yn gynaliadwy, a'r polisiau sy'n gysylltiedig â'r broses honno. Mae ardal cynllunio morol Cymru yn cynnwys y rhanbarth ar y glannau a'r môr mawr, sy'n cynnwys oddeutu 32,000 km² o fôr a 2,120 km o forlin.

Mae'r cynllun drafft yn cynnwys nifer o gydrannau allweddol: gweledigaeth; 13 o amcanion; 25 o bolisiau cyffredinol; a 17 o bolisiau ar gyfer y sector. Ffocws y ddeiseb hon yw geiriad yr amcan ar gyfer y sector olew a nwy yn y ***cynllun drafft***:

“Manteisio i'r graddau mwyaf posibl yn economaidd ar ddatblygu ac adfer adnoddau olew a nwy'r DU er mwyn darparu cyflenwad diogel a dibynadwy o danwyddau ffosil i fusnesau a defnyddwyr yng Nghymru a'r DU”.

Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud mai bwriad amcanion y sectorau yn y cynllun drafft yw mynegi cyflwr arfaethedig y sectorau yn y dyfodol a darparu cyd-destun ar gyfer polisiau'r sectorau hynny. Cafodd amcan y sector hwn ei gynnwys yn y cynllun drafft, ochr yn ochr â pholisiau ar gyfer y sector olew a nwy.

Mae amcan y sector olew a nwy, sef yr amcan sydd wedi'i amlygu yn y ddeiseb hon, wedi cael ei newid. Trafodir yr amcan diwygiedig a'r polisiau cysylltiedig yn y papur briffio hwn.

2. Cefndir deddfwriaethol

Sefydlodd ***Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009*** system ar gyfer cynllunio morol ym moroedd y DU. Mae'r Ddeddf yn nodi mai Gweinidogion Cymru yw'r awdurdod cynllunio morol ar gyfer rhanbarthau'r glannau a'r môr mawr yng Nghymru. Fodd bynnag, mae'r broses o reoli gweithgareddau yn nyfroedd Cymru wedi'i rhannu rhwng y swyddogaethau sydd wedi'u datganoli a'r swyddogaethau a gedwir yn ôl gan Lywodraeth y DU. Felly, cafodd y cynllun drafft ei fabwysiadu gyda chytundeb Ysgrifennydd Gwladol y DU dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig.

Cafodd ***Datganiad Polisi Morol y DU (yr MPS)*** ei fabwysiadu ym mis Mawrth 2011. Mae'n darparu'r fframwaith ar gyfer paratoi cynlluniau morol yn y DU ac yn darparu'r cyd-destun polisi lefel uchel ar gyfer cynllunio morol. Bwriad yr MPS yw hwyluso'r broses o ddatblygu cynlluniau morol yn unol â gweledigaeth y DU ar gyfer sicrhau cefnforoedd a moroedd glân, iach, diogel, cynhyrchiol a biolegol amrywiol.

Mae'n ofynnol bod cynlluniau morol yn cael eu seilio ar ecosystemau, yn unol â Chyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol yr UE 2008 a Chyfarwyddeb Cynllunio Gofodol Morol yr UE 2014, yn ogystal â'r MPS. Mae Rheoliadau Strategaeth Forol 2010 yn diffinio dull sy'n seiliedig ar ecosystemau fel a ganlyn:

- dull sy'n sicrhau bod pwysau cyfunol gweithgareddau dynol o fewn ardal y strategaeth forol yn cael ei gadw o fewn lefelau sy'n gydnaws â chyflawni statws amgylcheddol da; a
- dull nad yw'n peryglu gallu ecosystemau morol i ymateb i newidiadau a achosir gan bobl.

3. Argyfwng hinsawdd

Mae'r ddeiseb hon yn tynnu sylw at ddatganiad Llywodraeth Cymru fod argyfwng hinsawdd yng Nghymru. Ym mis Ebrill 2019, datganodd Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig fod argyfwng hinsawdd yng Nghymru. Nid oes diffiniad swyddogol o argyfwng hinsawdd, ond nod llawer o fannau sy'n datgan bod yna argyfwng hinsawdd yw bod yn niwtral o ran carbon erbyn 2030.

4. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

4.1. Newidiadau i amcan a pholisïau'r sector olew a nwy

Mae amcan y sector a nodwyd yn y ddeiseb hon wedi'i ddiwygio. Cafodd amcan y sector ei aralleirio, ac mae'r amcan diwygiedig wedi'i gynnwys yn y cynllun a fabwysiadwyd, ynghyd ag is-bolisi newydd ar olew a nwy.

4.1.a. Amcan newydd y sector

Yn y cynllun a fabwysiadwyd, dyma amcan newydd y sector olew a nwy:

Gwneud y gorau o echdyniadau cynaliadwy o olew a nwy y DU er mwyn darparu cyflenwad ynni diogel, fforddiadwy a chydnerth i ddefnyddwyr masnachol a domestig tra'n bodloni nodau datgarboneiddio'r DU.

Mae'r crynodeb o'r newidiadau a wnaed, sef y ddogfen a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r cynllun a fabwysiadwyd, yn disgrifio'r newid hwn fel a ganlyn:

Mae Amcan y Sector wedi'i ailffocysu ar sicrhau'r adferiad cynaliadwy mwyaf posibl o olew a nwy, gyda'r naratif sylfaenol yn nodi'r ddibyniaeth barhaus ar olew a nwy wrth gynnal diogelwch ynni'r DU gan danlinellu pwysigrwydd

lliniaru effeithiau amgylcheddol. Mae'r naratif sylfaenol wedi'i ehangu hefyd i nodi nod polisi Llywodraeth Cymru i osgoi parhau i gloddio am danwydd ffosil mewn ardaloedd o dan awdurdodaeth Llywodraeth Cymru

4.1.b. Yr is-bolisi newydd

Mae'r cynllun a fabwysiadwyd hefyd yn cynnwys is-bolisi newydd ar olew a nwy (O&G_01b):

Polisi Llywodraeth Cymru yw osgoi parhau i echdynnu tanwydd ffosil mewn ardaloedd rhynglanwol ac aberoedd a dyfroedd cilfach arfordirol sy'n dod o fewn ardal drwydded ar y tir Cymru. Ni ddylid cefnogi ceisiadau am drwyddedau petrolewm newydd yn yr ardaloedd hyn, oni bai eu bod yn ofynnol ar gyfer diogelwch mwynloddio neu ddibenion gwyddonol. Rhaid i gynigion ar gyfer datblygu ac echdynnu olew a nwy gydag elfennau ar y tir yn yr ardaloedd hyn ddarparu tystiolaeth gadarn a chredadwy i ddangos sut maent yn cydymffurfio â Hierarchaeth Cynllunio Ynni Polisi Cynllunio Cymru, gan gynnwys sut maent yn gwneud cyfraniad angenrheidiol tuag at ddatgarboneiddio'r system ynni.

Mae'r Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd ar gyfer y cynllun yn cynnwys y paragraff a ganlyn am bolisi O&G_01b:

O&G_01b reflects Welsh Government policy and does not support the extraction of fossil fuels in intertidal areas and estuaries and coastal inlet waters that fall within the Welsh onshore licence area. Furthermore, the policy does not provide support for the extraction of oil and gas outside these areas with land-based elements, and any proposal must be compatible with Welsh Government's decarbonisation approach.

Serch hynny, mae polisi O&G_01a, sy'n berthnasol i ddyfroedd y môr mawr a dyfroedd y glannau sy'n destun polisi cenedlaethol Llywodraeth y DU, yn cefnogi datblygiad gweithgareddau olew a nwy. Dywed y polisi hwnnw:

Bydd cynigion ar gyfer echdynnu olew a nwy yn gynaliadwy gan gael y gorau ohono'n economaidd yn cael eu cefnogi pan fyddant yn cydymffurfio ag amcanion y cynllun hwn, ac yn bodloni'n llawn y mesurau diogelu amgylcheddol sydd wedi'u cynnwys yn y prosesau statudol o ddyfarnu trwyddedau cynhyrchu a chymeradwyaethau dilynol sy'n benodol i weithgareddau. Dylai cynigion gydymffurfio â pholisïau cyffredinol perthnasol a pholisïau diogelu'r cynllun hwn ac unrhyw ystyriaethau perthnasol eraill.

4.1.c. Effaith y newidiadau hyn

Cafodd y newidiadau a wnaed i'r cynllun drafft eu sgrinio. Yn ogystal, mewn achosion lle bernir bod hyn y briodol, cawsant eu hasesu fel rhan o arfarniad parhaus o gynaliadwyedd. Roedd y broses hon yn cynnwys asesiadau o'u

cydnawsedd yn erbyn y meini prawf ar newid hinsawdd yn yr arfarniad o gynaliadwyedd, sef “cyfyngu ar achosion ac effeithiau newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo ymaddasu”. Cyflwynwyd canlyniadau'r asesiadau hyn mewn Adendwm ar yr Arfarniad o Gynaliadwyedd, a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r cynllun a fabwysiadwyd.

Cafodd amcan newydd y sector olew a nwy ei gategoreiddio fel un a allai fod yn arwyddocaol yn ystod proses sgrinio'r arfarniad o gynaliadwyedd, ac felly cafodd ei ailasesu. Canfu'r asesiad fod y newidiadau a wnaed i'r amcan yn effeithio ar y meini prawf ar newid hinsawdd yn yr arfarniad o gynaliadwyedd. Yn flaenorol, cafodd yr amcan yn y cynllun drafft ei asesu fel un a allai fod yn anghydawns â'r meini prawf ar newid hinsawdd. Yn groes i hynny, roedd yr asesiad o'r amcan newydd *yn nodi elfennau a oedd yn gydnaws ac yn anghydawns* â'r meini prawf ar newid hinsawdd yn yr arfarniad o gynaliadwyedd.

Yn ogystal, barnwyd y gallai'r newidiadau i bolisi O&G_01 ar olew a nwy fod yn arwyddocaol o bosibl. Canfu'r asesiad fod y cam o gynnwys yr is-bolisi, sef O&G_01b, yn newid arfarniad y polisi i gynnwys *mân* effeithiau cadarnhaol ar y meini prawf ar newid hinsawdd (ac eraill). Fodd bynnag, yn ei gyfarwydd, aseswyd fod polisi O&G_01 yn cael effeithiau negyddol cymysg a mân effeithiau cadarnhaol ar newid hinsawdd (gyda pheth ansicrwydd).

4. 2. Datganiad Llywodraeth Cymru

Roedd polisiâu'r sector olew a nwy yn nodwedd allweddol o'r datganiad llafar a wnaed gan Weinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ar 12 Tachwedd 2019, wrth iddi gyhoeddi bod y cynllun a fabwysiadwyd wedi'i gyhoeddi:

Mae'r cynllun hefyd yn cynnwys cyfeiriadau at bolisiau Llywodraeth y DU lle mae materion wedi'u neilltuo i Lywodraeth y DU. Yn anochel, ceir meysydd lle mae gwrthgyferbyniad rhwng polisi Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU. Mae un maes o'r fath yn ymwneud ag echdynnu olew a nwy. Nod polisi Llywodraeth Cymru yw osgoi rhagor o gloddio a defnyddio tanwyddau ffosil ym mhob ardal yr ydym yn gyfrifol amdani. Gwrthwynebwn yn llwyr unrhyw echdynnu tanwydd ffosil yn y moroedd sy'n amgylchynu Cymru. Yn y cynllun, rydym ni wedi mynd ymhellach na hyn i ddweud, lle mae elfennau tir i unrhyw echdynnu tanwydd ffosil ar y môr—hynny yw, unrhyw elfennau a fyddai'n dod o dan gyfrifoldeb Llywodraeth Cymru—byddwn yn gweithredu ein polisi i osgoi cloddio parhaus ar ffosilau tanwydd, gan ddefnyddio'r holl bwerau sydd ar gael i ni.

Yn ein cynllun, rydym ni hefyd wedi cynnwys manylion polisi Llywodraeth y DU, i'r graddau y mae'n berthnasol i'r moroedd sy'n amgylchynu Cymru. Eu polisi yw manteisio i'r eithaf ar echdynnu tanwydd ffosil yn yr ardaloedd

arfordirol sy'n amgylchynu Cymru. Ni allai'r gwrthgyferbyniad rhwng polisi Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU fod yn fwy amlwg. Er mwyn osgoi unrhyw amheuaeth, hoffwn gofnodi barn Llywodraeth Cymru bod unrhyw bolisi i annog parhau i echdynnu tanwyddau ffosil yn bolisi y byddem yn ei wrthod yn bendant.

4. 3. Llythyr Llywodraeth Cymru at y Pwyllgor hwn

Ar 19 Tachwedd 2019, ysgrifennodd Llywodraeth Cymru at Gadeirydd y Pwyllgor hwn ynghylch y ddeiseb hon. Mae'r llythyr hwn yn ategu'r datganiad llafar a wnaed gan y Gweinidog ar 12 Tachwedd 2019.

2. Camau Gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Cynhaliodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru ~~ddadl~~ ar y cynllun drafft ar 9 Ionawr 2018.

Cynhaliodd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig weithdy i rhanddeiliaid ar 14 Mawrth 2018, a hynny er mwyn trafod y cynllun drafft. Gwnaeth y Pwyllgor 13 o argymhellion ar y cynllun drafft ym mis Ebrill 2018, a chafwyd ymateb gan Lywodraeth Cymru i'r argymhellion hyn ym mis Mehefin 2018.

Yn dilyn y datganiad llafar ar 12 Tachwedd 2019, pan gyhoeddwyd y ffaith bod y cynllun a fabwysiadwyd wedi'i gyhoeddi, gwnaeth Aelodau'r Cynulliad sylwadau ar y datganiad o safbwynt ei gynnwys ar danwydd ffosil. Er enghraifft, dywedodd Andrew RT Davies:

Rwy'n nodi, yn amlwg, y cyfeirio mynych at danwyddau ffosil. Rwy'n credu mai dyna yw cynnwys y pump/chwe pharagraff yn y datganiad cyfan, yn wir. Safbwynt y Llywodraeth yw hynny, ac mae'n debyg y byddwn yn anghytuno ag ef i ryw raddau, ond deallaf pam mae'r Llywodraeth yn mynegi'r farn honno.

Yn ogystal, dywedodd Llyr Gruffydd:

Dwi'n falch o weld y cyfeiriad at echdynnu tanwydd ffosil o'n moroedd. Dwi wedi codi hyn gyda chi yn flaenorol, wrth gwrs. Mae Plaid Cymru yn gwrthwynebu hynny, a dwi'n falch iawn o weld datganiad yn gwneud eich safbwynt chi yn glir ar hynny.

Gofynnodd Huw Irranca-Davies sawl cwestiwn ynghylch y mecanweithiau sydd ar gael i alluogi Llywodraeth Cymru i gyfyngu ar y broses o echdynnu tanwydd ffosil, yn enwedig yn yr ardal alltraeth:

Ac, o ran tanwyddau ffosil—ac rwy'n croesawu'r eglurder a roddir yma yn fawr yn y datganiad hwn—a gaf i ofyn beth yw'r pwerau hynny sydd gan Lywodraeth Cymru i wrthod echdynnu tanwyddau ffosil yn y dyfroedd gwerthfawr hyn, yn enwedig yn y dyfroedd alltraeth? Pwerau dros gyfleusterau ar y tir ac yn agos at y môr, er enghraifft a ddefnyddir i gefnogi ac echdynnu gwasanaethau—fe allem ni ddefnyddio'r rheini—pwerau i ddylanwadu ar Lywodraeth San Steffan yn unol â Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir, sy'n eang ei chwmpas, ac sy'n rhoi dyletswyddau ar bedair Llywodraeth a gweinyddiaeth y DU i siarad â'i gilydd a chynllunio'n briodol gyda'i gilydd. Beth yw safbwynt Llywodraeth Iwerddon ar danwyddau ffosil, ac a allwn ni weithio gyda nhw? Beth mae Deddf y môr yn galluogi Llywodraeth Cymru i'w wneud o ran gallu lleisio barn am y dyfroedd alltraeth hyn? Ac, ar hyn o bryd, beth yw safbwynt yr UE o ran echdynnu tanwyddau ffosil yno?

Atebodd y Gweinidog:

O ran y tanwyddau ffosil a'r olew a'r nwy, roeddwn i eisiau bod yn glir iawn ynglŷn â'r gwahaniaethau rhwng y ddwy Lywodraeth. Fodd bynnag, mae cydsynio i echdynnu olew a nwy yn fater a gadwyd yn ôl i Lywodraeth y DU yn y rhan fwyaf o foroedd Cymru, fel y gŵyr yr Aelod, ond rydym ni'n gyfrifol am gadwraeth natur, rydym ni'n gyfrifol am ddiogelu'r amgylchedd, a dyna pam ein bod wedi sefydlu ystod eang o fesurau i sicrhau bod y camau diogelu hynny yn eu lle. Cyfarfûm â'r Gweinidog dros liniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd yn Iwerddon pan oeddwn yn y gynhadledd ar ynni'r môr. Roedd hwn yn fater a drafodwyd yn gyffredinol, ond credaf fod angen inni sicrhau, yr holl wledydd y siaradais â nhw am y trefniadau trawsffiniol hynny, ein bod yn gwybod yn union ym mhle y mae'r pwerau gennym ni a beth y gallwn ni ei wneud gyda'r pwerau hynny. Fel y dywedaf, mae trwyddedu datblygu petroliwm ar y môr yn swyddogaeth a gadwyd yn ôl, ond credaf fod Llywodraeth y DU yn gwbl sicr ynghylch ein safbwynt.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.